בעזהשי"ת

בשבילי הארץ

וועכנטליכע גליון ארויסצוברענגן שבח ארץ ישראל

גליון מס' **23**
בראשית
כ"ט תשרי תשפ"א
October 17, 2020

יְבָרֶכְךָ ה' מִצִּיּוֹן וּרְאֵה בְּטוּב יְרוּשָׁלָםִ כֹּל יְמֵי חַיֶּיךָ.

"**וראה**" - ותהיה רואה בטובת ירושלים בעת בנינה.
"**יברכך ה'**" - כי יברכך ה' מציון, מקור שפע הברכות כולן.
(מצודת דוד, תהלים קכח ה)

בשביל הלקט

מאמרים פון ספרים הקדושים וואס ברענגן ארויס די מעלות פון א"י

ברצונו נתנה לנו ארץ ישראל

בראשית ברא אלהים את השמים ואת הארץ. פירש רש"י: מה טעם פתח בבראשית, משום (תהלים קיא ו) כֹּחַ מַעֲשָׂיו הִגִּיד לְעַמּוֹ לָתֵת לָהֶם נַחֲלַת גּוֹיִם. שאם יאמרו אומות העולם לישראל, לסטים אתם שכבשתם ארצות שבעה גוים, הם אומרים להם, כל הארץ של הקב"ה היא, הוא בראה ונתנה לאשר ישר בעיניו, ברצונו נתנה להם, וברצונו נטלה מהם ונתנה לנו.

(רש"י, בראשית א, א)

נחלת גוים

רש"י מביא הפסוק כֹּחַ מַעֲשָׂיו וגו' ...הכי משמע מן הפסוק כח מעשיו פי' דהוא מעשה בראשית ולכך הגיד לעמו משום שרצה לתת להם נחלת גוים דבשביל אברהם שהבטיחו הקב"ה שיתן לזרעו את ארץ כנען (והירושה היא משכר מצות וחשובה כמצות) וא"כ צריך להודיע שהבריאה הוא כח מעשיו.

(שפתי חכמים, בראשית א, א)

תחיית מתים בצפת

ואמר לנו רבי שמעון בר יוחאי, שבזמן תחית המתים יקומו כל המתים לתחיה בצפת תובב"א ששם עתיד המלך המשיח להופיע ראשונה, ומשם ילכו כולם יחד לירושלים תובב"א, וילמדו את סודות התורה הקדושה. ובפרט הזה, יש לצפת יתרון על שאר ערי הארץ, כי שוכנת במקום גבוה ואוירה צח ודק.

(ילקוט מעם-לועז בראשית עמוד תשצו)

ירושלים של מטה חביבה לו יתברך

כי דבר ידוע כי מצינו להקב"ה שבחר לשכון בערפל, וחבב לשכון בתוכנו. ועוד לו שמצינו (תענית ה.) כביכול שנשבע שלא יכנס לירושלים של מעלה עד שיכנס לירושלים של מטה הרי זה

המשך בדף ב'

הגליון של שבוע זו נתנדב ע"י ידידינו
הרה"ח **הרוצה בעילום שמו** הי"ו
לעילוי נשמת זקינו הגה"צ אב"ד טשאבא-ירושלים
רבי **שרגא שמואל** בן רבי **ברוך יהודה שניצלער** זצוק"ל
יומא דהילולה כ"ז תשרי תש"מ

נמל ים כינרת בטבריה

Credit @ruchyl_photography

אם הבנים שמחה

הגאון רבי ישכר שלמה טייכטהאל זצ"ל הי"ד
ראב"ד פישטיאן-סלאוואקיי ובע"מ שו"ת משנה שכיר
מתורגם באידיש - מיר פרובירן זיך צו האלטן ווי נענטער צום לשון המחבר

פרק שני

הפדות והגאולה - המשך...

אין מדרש רבה[63] ווערט געברענגט אזא מעשה, אז אין די צייט פון רבי יהושע בן חנניא האט דער קעניג געגעבן רשות ארויפצוגיין קיין א"י און בויען דעם ביהמ"ק, האט ר"י בן חנניא געשטעלט צוויי גרויסע עשירים וואס זאלן צושטייערן הוצאות פאר דעם. עיי"ש. שרייבט הגה"צ ר' הלל אינעם בריוו, ווער פון עם ה' וועט נישט גליסטען צו נעמען א חלק אין דאס בויען פון ארץ ישראל.

א חשוב'ע רב האט מיר מעורר געווען פון רש"י אויף תהלים[64] וואס ער שרייבט אויף די פסוקים[65] "כִּי אֱלֹקִים יוֹשִׁיעַ צִיּוֹן - דער אייבישטער וועט העלפן ציון, וְיִבְנֶה עָרֵי יְהוּדָה - און אויפבויען די שטעט פון יהודה, וְיָשְׁבוּ שָׁם וִירֵשׁוּהָ - און מען וועט זיך דארט באזעצן און איר ירש'נען. וְזֶרַע עֲבָדָיו יִנְחָלוּהָ - די קינדער פון זיינע קנעכט וועלן איר ארבען, וְאֹהֲבֵי שְׁמוֹ יִשְׁכְּנוּ בָהּ - און די וואס ליבן זיין נאמען וועלן רוהן אין איר". אויך אויפן פסוק[66] "לַמְנַצֵּחַ לְדָוִד לְהַזְכִּיר", זאגט רש"י, לְהַזְכִּיר איז א לשון פון תפילה. און מדרש תהלים[67] שטייט, "משל צו א קעניג וואס איז געווארן אין כעס אויף זיינע שאף, האט ער צובראכן דעם שטאל, און ארויסגעשיקט דעם פאסטעך מיט די שאף, נאך א שטיק צייט האט ער צוריקגענומען די שאף, צוריק אויפגעבויט דעם שטאל, אבער ער האט נישט געדענקט פון דעם פאסטעך. האט דער פאסטעך געזאגט, די שאף זענען שוין צוריק, די שטאל איז שוין געבויט, אבער פון מיר געדענקט מען גארנישט. אזוי אויך די פסוק 'כִּי אֱלֹקִים יוֹשִׁיעַ צִיּוֹן וגו' וְאֹהֲבֵי שְׁמוֹ יִשְׁכְּנוּ בָהּ' די שטאל איז שוין געבויט, די שאף פארזאמעלט, אבער דער פאסטעך איז נישט דערמאנט, וועגן דעם שטייט 'לְדָוִד לְהַזְכִּיר', עכ"ל. דוד האט מתפלל געווען אז ער זאל אויך זיך צוריקקערן צו זיין פלאץ. זעהן מיר דא קלאר אין רש"י, אז קודם וועלן די אידן צוריק גיין קיין ארץ ישראל און איר אויפבויען, נאך פאר ביאת דוד, ביז דוד וועט בעטן פון השי"ת, אז ער וויל אויך צוריק גיין. דאס איז א ראיה נפלא צו די ווערטער פון רבנו הרמב"ם הנ"ל.

נראה לי אז די טעם איז, ע"פ די ווערטער פון חת"ס[68], ווי ער שרייבט אז די תכלית פון אונזערע שוועריקייטן איז דאס פארשפרייטונג און גלות פון עם ישראל, ווייל אפילו אויב וואלט די ביהמ"ק חרוב געווארן אבער מיר וואלטן געבליבן אין ארץ ישראל, וואלט נישט געווען אזוי געפעהרליך, ווי דער רמב"ם שרייבט[69] אז ווען מען האט געהרג'עט גדליה בן אחיקם, האט זיך פארלאשן דאס אידישע פלאם און מיר זענען בעוה"ר פארטריבן געווארן אין גלות, עיי"ש. איך האב שוין פריער אראפגעברענגט פון חז"ל, זוהר, מדרש און ירושלמי, אז די גאולה וועט זיין צוביסלעך און נישט אויפאיינמאהל, וועגן דעם דארף זיין א קיבות גליות אין ארץ ישראל פאר די ריכטיגע גאולה, כדי קודם זאל מען ארויסגיין פון דעם עיקר שלעכטס, וואס איז דאס פיזור און גלות, צו א מיטעלע שלעכטס וואס איז נאר דאס חורבן ביהמ"ק, אבער די אידן זענען צוריק אויף זייער ארט, און נאכדעם וואס מיר וועלן זיין צוריק פארזאמעלט אין ארץ ישראל, וועט זיין א תקווה און האפענונג צו אונזער גלות ענדע, אזוי ווי דער חת"ס שרייבט, אז נאך די קיבוץ גליות וועט דארט ווערן שלום צווישן זיי און עס וועט זיך אויסלאזן מיט א גוטע ענדע. און דורך די שלום צווישן זיי וועלן זיך די אידן צוריקקערן לגבולם, און די ביהמ"ק וועט צוריק אויפגעבויט ווערן, עס וועט מער נישט זיין די שנאה צווישן זיי ווי עס איז געווען ביים צווייטן ביהמ"ק. עיי"ש ווי ער איז מאריך בדבריו.

איך קען צולייגן צו דבריו הק', און מבאר זיין וויאזוי וועט דאס קיבוץ גליות פארווירקליכט ווערן אין ארץ ישראל אפילו אן בנין ביהמ"ק, און דאס פארווייניגערן דעם פיזור פון גלות. אפילו עס איז נישט מעגליך צוזאם נעמען אלע אידן קיין ארץ ישראל, ביז מיר וועלן זוכה זיין אז די לאנד וועט זיך צושפרייטן ווי די הויט פון א הערש, און אריינעמען אין זיך אלע אידען, ווי חז"ל זאגן[70] אז ארץ ישראל איז צוגעגליכענט צו א הערש כידוע. אוודאי וועלן איבער בלייבן אידן איבער די וועלט ביז ווען משיח וועט קומען צו איינזאמלען אלע איבערגעבליבענע אידן קיין א"י. ווי דער רמב"ן שרייבט[71] אויפן פסוק[72] "נְאֻם ה' אלוקים - אזוי זאגט דער אייבישטער, מְקַבֵּץ נִדְחֵי יִשְׂרָאֵל - דער וואס זאמעלט איין די פארשטופטע אידן, עוֹד אֲקַבֵּץ עָלָיו - איך וועל אים נאך פארזאמלען, לְנִקְבָּצָיו - צו די וואס זענען שוין פארזאמעלט געווארן". אז קודם וועט מען צוזאם זאמלען אסאך אידן פון דער וועלט אבער נישט א יעדן, און ערשט נאך מלחמת גוג וועט זיין דאס וואס שטייט 'עוֹד אֲקַבֵּץ עָלָיו לְנִקְבָּצָיו', עס וועט זיין דאס צווייטע און ענטגילטיגע צוזאמזאמלונג צו די וואס זענען שוין דארט פארזאמעלט. זעהט אויס, אז דאס אז עס וועט זיין א קיבוץ ישראל אין ירושלים און אין ארץ ישראל, וועט דאס ווערן די צענטער פאר אלע אידן בכלל, אז אפילו די אידן וואס וועלן בלייבן אין גלות, וועט זייער אויגן און הארץ זיין אין ארץ ישראל, זיי וועלן זיין געקניפט און געבינדען מיט זייער גאנצע נשמה צום צענטער וואס וועט זיך גרינדען אין ארץ ישראל, ביז דאס וועט יעדן פאראייניגן צוזאמען מיט די אידן פון גולה, אזוי אז זייער פיזור וועט שוין נישט הייסן א פארשפרייטונג, ווייל מיר וועלן אלע זיין אנגעבונדען מיט דעם מרכז הכללי פון ארץ ישראל. משא"כ יעצט, וואס מיר זענען ווי פארשפרייטע סטאדע, ווי א פארלוירענע שאף צווישן די פעלקער, קיין איינער איז נישט בשתפות מיט א צווייטן איד, עס איז ווי אפגעריסענע אברים וואס וואלגערן זיך ארום אין אלע מקומות אן קיין שום פאראייניגונג מיט'ן פרט, וכל שכן מיט'ן כלל. וועגן דעם, איז דאס ליידער א ריכטיגע פיזור און עס איז גאר ביטער ר"ל, מיר זענען ממש הפקר ווי די פיש אין ים, ווי מיר זעהן אין די לעצטע שווערע יארן, ווי יעדער נידעריגער פארשוין קען אונז טשעפענען, און טוהן מיט אונז וואס זיין הארץ באגערט פון שפלות און רציחות אן א גבול, אן באקומען אן עונש פאר וואס ער טוט מיט אונז, ווייל דער רוצח האט נישט פאר וועם אפצוגעבן א דין וחשבון אויף זיינע שלעכטע מעשים. משא"כ אויב וועלן מיר גרינדען א מרכז כללי, א צענטער פון אידן אין ארץ ישראל, און אונזער רעספעקט וועט זיך הייבן אין די אויגן פון די פעלקער, מיר וועלן ווערן פاררעכנט ווי א

המשך בדף ב'

[63] תולדות פר' סד, אות י
[64] פרק ע
[65] תהלים סט, לו-לז
[66] תהלים ע, א
[67] פר' ע
[68] דרשות חת"ס, ח"ג ד"ה והנה בכל
[69] הל' תענית פר' ה, הלכה ב
[70] כתובות קיב ע"א
[71] פי' על שיר השירים, פר' ח, יג
[72] ישעיה נו, ח

בשבילי הארץ
וועכנטליכע גליון ארויסצוברענגען שבח ארץ ישראל

בשבילי הלקט - המשך מדף א'

מגיד שחביבה לו של מטה יותר משל מעלה, גם כשנשכיל בטעם בריאת כל העולם נדע כי העיקר הם התחתונים שהם עמו ונחלתו.

(אוה"ח, בראשית א, ה)

ארץ ישראל חשובה

עיין עטרת זקנים א"ח קס"ז ס"ב אות ד' המוציא לחם מן האר"ץ בורא פרי האדמה יע"ש, והעולה מדבריו ארץ הוא ארץ ישראל חשובה, ואדמה הוא עב ומגושם וכה"א עד לא עשה אר"ץ וחוצות. ואמרו עידה א"י תוציא גלוסקאות.

(תיבת גמא, בראשית)

בחר בנו

והשי"ת בחר בשבת להיות מתגלה בו הקדושה לעדות הנ"ל בזמן. ובחר בבנ"י להיות מתגלה בהם הקדושה להיות עדות על הנפש. ובא"י ובהמ"ק להיות עדות על המקום. כי נמצא האור בהם. ורק החטאים מעכבים ומחשיכין כדאיתא לתת שכר טוב לצדיקים שמקיימין העולם כו'.

(שפת אמת, בראשית תרמ"ח)

ארץ ישראל הקדושה

וכן בבחי' מקומות בזה העולם יש גבוה מעל גבוה, היינו בחינת חוצה לארץ מקבל בחינת קדושה מבחינת ארץ ישראל, וגבוה מזה בחינת ירושלים ובחינת מקדש עד בחינת קודש הקדשים, וכל שיש בו יותר בחינת קדושה יש בו יותר בחינת דין וממשיך אור וקדושה לתחתון ממנה. והנה משה רבינו ע"ה התאווה מאוד ליכנס לבחינת א"י לבחינת הקדושה עד בחינת קודש הקדשים כדי להמשיך אור וקדושה מאותן הבחינות על ישראל.

(בת עין, בראשית)

פירות ארץ ישראל

אמר רבי אבא אין לך קץ מגולה מזה, "ואתם הרי־ישראל ענפכם תשאו ופריכם תתנו לעמי ישראל", פירש רש"י - כשתתן א"י פריה בעין יפה אז יקרב הקץ ואין לך קץ מגולה יותר.

(סנהדרין צ"ח ע"א)

לקבוע דירה בא"י

ומצוה גדולה על הבנים להשתדל בכל מאדם ובכל נפשם למעבד ניח רוחא לאביהם ולאמם להסיעם לארץ ישראל, כי כבוד זה גדול מאלפי זהב וכסף. וכן איש את אחיו יעזרו ברב עז ותעצומות אם אח בין האחים רוצה לקבע דירתו בארץ ישראל. מה טוב ומה נעים שבת אחים עזרתה לו, כי אחיו בשרו הוא, וכתיב (ישעיה נח ז) "ומבשרך אל תתעלם", וגדול המעשה.

(פלא יועץ י"ב)

ברכת הארץ

כי ברך יברכך ה' בארץ (דברים טו) מגיד שאין הברכה תלויה אלא בארץ.

(ספרי ראה)

אם הבנים שמחה - המשך מדף א'

חשוב'ע פאלק, ווי דער מדרש[73] זאגט אויפן פסוק[74] "הָבוּ לַה' מִשְׁפְּחוֹת עַמִּים - ברענגט צום אייבירשטען, משפחות פון די פעלקער, הָבוּ לַה' כָּבוֹד וָעֹז - ברענגט צום אייבירשטען מיט כבוד און שטארקייט", נישט דורך א בזיון נאר מיט כבוד, עיי"ש. אפילו די אידן וואס וועלן בלייבן אין חו"ל, וועלן נישט בלייבען אויף הפקר אן קיין אחריות. ווער עס וועט וועלן שלעכטס טוהן פאר אידן וועט וויסן אז עס איז דא ווער עס וועט זיך פאר זיי אננעמען און פארלאנגען א דין וחשבון אויף זייערע מעשים, אזוי וועלן זיי ענדערש בלייבן מיט א 'שב ואל תעשה' און גארנישט טוהן. קומט אויס אז דורך דעם פארזאמלונג וואס וועט ווערן אין א"י, וועט גרינגער ווערן אפילו פאר אידן וואס וועלן בלייבן אין חוץ לארץ, זה אמת וברור. אויך וועט דאס גורם זיין א קיבוץ פון די הערצער פון אלע אידן אפילו די וואס זענען בגולה, עס וועט ווערן שלום צווישן אונז, און מיר וועלן דערגרייכן דעם גוטע ענדע און האפענונג, צוצוקומען דורך דעם צו די גאולה שלמה בב"א.

ד. נאך קען איך זאגן, אז אויב עס וועט זיין דער רצון הבורא דורך זיינע שלוחים דא אונטען, צו מאכן א קיבוץ ישראל אין א"י, ווי דער אברבנאל שרייבט אינעם ספר[75] "משמיע ישועה", אז "די נס וועט פאסירן דורך די גוים אליין", עכ"ל. אזוי אויך שרייבט מהריב"ח (אין די הקדמה צום עין יעקב), אז השי"ת וועט ארייגעבן אין די הארץ פון די קעניגן צו אנערקענען דעם אמת, עיי"ש. אפילו פאר דאס בויען פון דעם בית המקדש קען נאך ארץ ישראל אריינעמען אין זיך אלע אירע קינדער, אויב זיי וועלן נאר וועלן ארויפגיין, און עס וועט קיינער נישט בלייבן אין די גלות לענדער.

איך וועל מקדים זיין דברי רבינו הרמ"ע מפאנו[76], ווי ער ווערט געפרעגט אויף דעם וואס עס שטייט אין די גמרא[77], אז די חכמים האבן צומאהל גערעדט אין א לשון הבאי, גוזמא'דיגע לשונות. איז שווער, ווייל מיר האבן געלערנט אז אפילו די שמועסען פון חז"ל דארף מען אדורך לערנען, איז וואס איז די לימוד וואס מען קען לערנען פון די גוזמא'דיגע ווערטער? איז די ענטפער אז נישט נאר די חכמים האבן אזוי גערעדט, נאר אויך די תורה אליין, ווי מיר זעהן אין פסוק[78] "עָרִים גְּדֹלֹת וּבְצוּרֹת בַּשָּׁמָיִם - גרויסע שטעט און פעסטונגען אין די הימלען", ווי אויך די נביאים האבן גערעדט אזוי ווען מען האט געזאלבט שלמה המלך[79], "וַתִּבָּקַע הָאָרֶץ בְּקוֹלָם - די ערד האט זיך געשפאלטן מיט זייער קול", רבותינו ז"ל האבן שוין דאס מפרש געווען, אז 'עָרִים גְּדֹלֹת וּבְצוּרֹת בַּשָּׁמָיִם, מיינט פשוט כמשמעו, פעסטונגען אין די הימלען, אז די הימלישע שרים פון די זיבעציג פעלקער גייען נישט אריין אין די לופט פון א"י. אויך קענען מיר זאגן אז די ווערטער 'וַתִּבָּקַע הָאָרֶץ בְּקוֹלָם' אז מיר ווייסן אז א"י קען זיך צוזאמלייגן און איינדרייען אזוי ווי עס שטייט[80] "הָאָרֶץ אֲשֶׁר אַתָּה שֹׁכֵב עָלֶיהָ - די לאנד וואס דו ליגסט אויף איר", און אמאהל צושפרייט זיך די לאנד ווי עס שטייט[81] "וְרָחֲבָה וְנָסְבָה לְמַעְלָה - עס האט זיך געברייטערט און געדרייט אויף ארויף", וועגן דעם ווערט א"י גערופען ארץ הצבי[82], אזוי אויך ביי מלכות שלמה האט זיך די ערד געשפאלטען און זיך דערברייטערט במציאות אויף יענעם צייט, וויבאלד ער איז געווען עתיד צו זיצן על כסא ה'. אזוי אויך זעהן מיר בדברי חז"ל, ווי זיי זענען מבאר אז איבעראל ווי די חכמים האבן גערעדט בלשון הבאי, איז נישטא קיין דברים בטלים אין זייערע ווערטער, עס איז דברים לשבח, די ווערטער "הנה **ברכו את ה'** איז די ראשי תיבות **הבא"י**, איז זיכער אז זייערע שמועסען דארף ווערן אדורך געלערנט בלי ספק, עכ"ד. קען איך צו לייגן צו דבריו הק', אז עס שטייט אין פסוק[83] "ויהי בימי שלמה ישראל כחול הים - אין די טעג פון שלמה זענען די אידן געווען אזויפיל ווי די זאמד פונעם ים בארטן", וועגן דעם האט געמוזט זיין אז ארץ ישראל זאל זיך פארברייטערן צו די לענג און ברייט.

זעהן מיר אז וויבאלד עס האבן זיך פארזאמעלט אידן לרוב, האט זיך די לאנד פארברייטערט אפילו נאך פאר בנין ביהמ"ק, ווייל דאס לאנד קען זיך פארברייטערן און אויך פארקערצערן לפי דעם צורך פונעם זמן. זעה די הגהות ר' יוסף שאול אויף די משנה אין מס' אבות[84], "א מענטש האט זיך נישט אפגערעדט אז ירושלים איז אים ענג געווען", איז די כוונה אז וויבאלד ארץ ישראל איז ארץ הצבי, אז אזוי ווי ווען מען נייט אויף א קלייד פאר א קליין קינד פארנייט מען אריין די עקן, אז ווען דאס קינד וועט אויפוואקסן וועט מען עס קענען ארויסלאזן, אזוי אויך דאס לאנד, אויב די אידן זענען נישט דארט, איז עס קלענער, און דאס איז א סימן אז ארץ ישראל איז שייך פאר די אידן. איז ווען די אידן האבן עולה רגל געווען איז דאס לאנד געווארן פארברייטערט, און דאס איז געווען א גרויסע נס, עכ"ד.

המשך בגליון הבא אי"ה

[73] ילקו"ש ח"ב רמז תתלח
[74] תהלים צו, ז
[75] דף כה
[76] רבי מנחם עזרא מפאנו זצ"ל, נולד ש"ח, נפטר ד' אב ש"פ
[77] תמיד כט ע"א
[78] דברים א, כח
[79] מלכים א, א, מ
[80] בראשית כח, יג
[81] יחזקאל מא, ז
[82] דניאל יא, טז, יחזקאל כ, ו, כתובות קיב ע"א
[83] ע"פ מלכים א ד, כ - יְהוּדָה וְיִשְׂרָאֵל רַבִּים כַּחוֹל אֲשֶׁר עַל הַיָּם
[84] פר' ה משנה ח

לארכה ולרחבה

באשריבן שטעט, דערפלעך, היסטארישע פלעצער, און מקומות הקדושים אין ארץ ישראל

עמק החולה

צפון ארץ ישראל

יארן צוריק איז די טאהל געווען פיל מיט קליינע טייכען און זומפען. אין די תש"י יארן האט מען די טייכען און זומפען פארטריקענט און צוגעגרייט די ערד פאר פעלדער. אבער נאכדעם וואס מען האט פארשטאנען אז די טייכן האבן אויסגעפעלט פאר די ארומיגע געגנט, און דאס אויסטריקענען האט פאראורזאכט פיל שאדן, די ערד איז געווארן גאר שטארק אויסגעטריקענט און געשאדט צו די פלאנצונגען, האט מען עס צוריק אנגעפילט אין די תש"נ יארן.

אין די געגנט פון עמק החולה איז דא איין גרויסע שטאט 'קרית שמונה', א מושבה 'יסוד המעלה' און נאך א צוואנציג קלענערע מושבים און קיבוצים.

די טייכן ווערן דערמאנט אין חז"ל אלס 'ימא דחולתא' אדער 'ימא של חילתא'. אויף די מערב זייט איז די טאהל ארומגענומען מיט די בערג הרי נפתלי, און פון די מזרח זייט די בערג פון רמת הגולן, און פון צפון זייט די בערג פון חרמון. די וואסערן פליסען פון די חרמון בערג דורך דעם נחל חרמון, צו די נחל שניר און נחל דן, ביז עס דערגרייכט דעם עמק החולה, און פון דא הייבט זיך אן דעם שפיץ פון נהר הירדן וואס פליסט ווייטער ביז דעם ים כנרת.

עס איז דא דארט נאטוראלע גאז קוועלער, וואס מען קען זעהן לעבן דעם 'אגמון החולה'. ווי אויך זענען דא פילע פרישע וואסער קוועלער אין די געגענט. צווישן זיי איז די קוואל עין זהב, וואס שטעלט צו וואסער צו דעם וואסער פאבריק 'נביעות'.

די טאהל איז פיל מיט טויזענטער ערליי געוואוקסען, ווי אויך בעלי חיים, א חוץ די פיש, דרייען זיך דארט זומפ-קעץ, ווילדע חזירים, צענדליגע מינים פון קריכעדיגע שרצים, פרעש, באפעלא און נאך.

איינע פון די גאר אונטערסאנטע זאכן וואס מען זעהט דארט איז דאס אויסוואנדערונג פון איבער א האלב ביליאן פייגלען פון צענדליגע מיני עופות, וואס ציען זיך אריבער פון אייראפע קיין אפריקע פאר די קאלטע ווינטער טעג, און דערנאך אויף זייער רייזע צוריק. עס ציעט טויזענטער באזוכער און פייגל-מבינים פון די גארער וועלט.

ווען די פייגלעך זענען דארט אין מאסען איז דאס א וואונדערליכע ערשיינונג אין נפלאות הבורא וואס לאזט איבער די באזוכער אין גאר א שטארקע רושם פון "מה רבו מעשיך ה'".

די הערליכע נוף פון די טייך אין עמק החולה